

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Olvasóinkhoz!

Lapunk fenállásának ötödik évfordulója lesz a jövő hóban.

Négy éve, hogy ernyedetlen buzgalommal és önfeláldozó kitartással küzdünk ügyünk igazságáért.

Multunk a zsidó felekezeti magyarok négy évi önvédelmének története. Az antiszemita rágalmazás és gyanúsítás megakadályozott bennünket az alkotás nagy munkájában; a vádakat meg-erőtleníteni, a gyanúsítást szétoszlatni és a rágalmat leálcázni, ez képezte eddig lapunk főfeladatát.

Küzdelmek nem voltak hatástalanok. Szám-
talan esetben sikerült nekünk a félrevezetett
kétkedőket ügyünk tisztaságáról és igazságáról
meggyőzni; és ha csekély erőinknél fogva az an-
tiszemita sajtó sárkányröptét nem is követhettük
mindenhová, de legalább kiadtuk a jelszót, megje-
löltük a védelem eszközeit, hogy hitrokonaink, az
antiszemita sajtó hatásait ellensúlyozhassák.

Megelégedéssel, sőt büszkeséggel állíthatjuk,
hogy működésünket e tekintetben oly rendkívüli
siker koronázta, mely páratlanul áll a magyar zsidó
felekezet évkönyveiben.

Mindazáltal — fájdalom — még nem szaba-
dulhatunk végkép az önvédelem kínos helyzetéből,
Sokat kell még küzdenünk, míg az előítélet utolsó
falai leomlanak.

Folytatni kell tehát tevékenységünket abban
az irányban, melyet eddig követtünk; de miután
az alkotás idejét is elérkezettnek látjuk, mindent
el fogunk követni, hogy felekezeti ügyeink
rendezése ne csak jámbor óhaj maradjon.

Munkatársaink, kik felekezetünk első rangu
íróiból csoportosultak, most ismét biztosították
hathatós közreműködésüket, a mi abba a helyzetbe
hozta e lapot, hogy a következő évnegyedben úgy
alakilag mint tartalmilag gazdagabb kiállít-
ásban megjelenhessen.

Az előfizetés mindazáltal a régi marad. Nem
kivánunk előfizetőinktől újabb áldozatot, csak arra
kérjük, hogy ama nagy elvek érdekében, melyeket
lapunk képvisel, igyekezzenek mennél nagyobb
olvasó közönséget teremteni az Egyenlőségnek.

A sajtó hatalma az előfizetők támogatásától
függ; ha azt akarjuk, hogy a szabadság, egyenlő-
ség és testvériség eszméi a nép között terjedjenek,

akkor a híveknek kötelessége az utat egyengetni,
mely a nép szívéhez, eszéhez vezet.

Az Egyenlőség szerkesztősége.

Felhívás előfizetésre!

Azon t. előfizetők számára, kiknek előfizetésük
október hó elsején lejár, lapunk e heti szá-
mához postautalványokat mellékelünk azzal,
a kérelemmel, hogy megrendeléseiket mielőbb meg-
ujítani méltóztassanak.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker.,
hajnal-utca 2. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

A helyzethez.

Régen nem mozogtak annyit a nemzetiségek,
mint a legujabb időben. Mióta a magyar alkot-
mányt ismét helyreállították és Magyarország ön-
állóságát és függetlenségét visszanyerte, azóta soha
olyan elkeseredett kedélyeket a nemzetiségek közt
nem találtunk, mint ma, dacára annak, hogy sehol
annyi szabadságot nem élvezhetnének mint miná-
lunk. Mi az oka ennek és mikép magyarázható,
hogy épen most tör ki belőlök a magyarfalás
elementaris erővel, holott épen most érezhetnék
magukat legjobban? Hiszen nemcsak, hogy nem
bántja őket senki, hanem ellenkezőleg: mindent
elkövetünk, hogy megelégedésüket kivívjuk. Hon-
nan van mégis, hogy a román ifjuság most tüntet
oly vakmerően, mint soha azelőtt? Mi bátorítja a
horvátokat és mi biztatja a tótokat, hogy úgy hen-
czegnek?

Kisebb nemzetiségi czéczók nélkül, igaz, nem
élhettünk soha; mindig akadt valamely oláh, tót,
szász vagy horvát izgató, a ki a kellő frázisokkal
tudott magának publikumot csoportosítani, de ezek
az egyének veszedelmesek nem voltak. Ha az
egyik vagy a másik már nagyon czifra dolgokat
mivelt, akkor dutyiba tették és azzal vége volt a

heccznek. Most azonban a dolgot már nem tekintik muló heccnek, és politikusaink jelenleg alig ismernek fontosabb kérdést a nemzetiségi surlódások mikénti megszüntetésénél.

Ezeket az állapotokat mi kizárólag az antiszemita izgatás egyik folyamának tartjuk. Semmi sem zavarta volna meg az elméket, semmi sem lett volna képes a faj és osztály gyűlöletet annyira lánggra lobbantani, ha az antiszemitizmus az ő gyűlölködésével, az ő faj- és nemzetiség szerinti osztályozásával a nép kedélyének megmételtyezését meg nem kezdi. Az antiszemitizmus, az ő tuzásaival, igazságtalanságaival, erőszakodásaival, indokolatlan vádjával és rágalmaival megtanította a nemzetiségeket a tuzásra, a vádaskodásra, a rágalmazásra. Mert korántsem elégedetlenség az, ami a tótokat, szászokat és oláhokat a mozgalomra indítja, hanem kizárólag a megfélemltetetlenség érzete, amely a lelkiismeretlen izgatók a nép kebelébe ültették.

A nemzetiségi izgatók eltanulták az antiszemitáktól a vakmerő, a henczegő bujtogató mesteriségét.

Vannak vidékek ez országban, ahol — miként levelezőink írják — a nemzetiségi izgatók egyenesen az antiszemita vezérek példájától buzditva feküdtek neki a magyar állameszme aláaknázási munkálatának. Mire az antiszemita a társadalmi revolucziót előkészítik, mi — így vélekednek a nemzetiségi agitátorok — megérleltetjük a politikai forradalmat. Az antiszemita így lettek a nemzetiségi bujtogatók czinkostársaivá és most karöltve indulnak mindketten az ország megrontására. Nincs köztük különbség. A harcmodor és a fegyver, mellyel küzdenek, is egyenlő. A nemzetiségek ép oly hitvány eszközökkel dolgoznak mint

az antiszemita. Előttünk fekszik egy levél, melyet egy hitközségi elnök rendelkezésünkre bocsátott, hogy az ő vidékén folyó agitációról képet alkothassunk magunknak. E levélben egy országosan ismert nemzetiségi agitátor azt az ajánlatot teszi a hitközségi elnöknek, hogy csatlakozzék a pánszlávokhoz és használja fel egész befolyását, hogy felső magyarországi hitkonai pánszláv mozgalomnak megnyerje. E szolgálat fejében többféle ígéretet tesz a derék ur, melyek közt legérdekesebb az, hogy az antiszemita párt megsemmisítését helyezi kilátásba, már t. i. azért az antiszemita pártét, mely szerinte »csupa magyar emberekből áll.« (Hát Komlósy, Zimandy, Simonyi és Ráth? E négy közül kettő pánszláv, a másik kettő pedig biszmarckimádó, burkusbarát. A szerk.)

E levél, mely nekünk, mint már említettük betekintés végett beküldetett, minden esetre kettőt bizonyít: azt, hogy a nemzetiségi agitatio semmitől sem riad vissza, még attól sem, hogy hazaárulásra bírjon egy felekezetet, és továbbá hogy nagy sulyt fektet ezen felekezet barátságára. De bármilyen értéket tulajdonítson is a zsidók barátságának, és bármilyen ígérekkel édesgeti magához e felekezetet, mi mint e felekezet közvéleményének tolmácsa, egész ünnepélyesen tiltakozunk a levél ama gyalázatos feltevése ellen, mintha a zsidó magyaroknak akár csak egyik töredéke is képes lenne átmenni a magyar állameszme ellenségeinek táborába; és egyuttal egyszer minden korra visszataszítunk minden eféle ajánlatot, mely a magyar nemzet ellenségeitől jön, bármily előnyököt biztosítson az nekünk.

Mi magyarok vagyunk és magyarok leszünk. Vallásunk zsidó, de nemzetiségünk magyar. S ha az antiszemita képviselők közt tulnyomó is a magyar elem, arról a magyar nemzet ép oly

TÁRCZA.

A Rothschild-iskola.

— Az „Egyenlőség“ tárczája. —

Az »Anglo Jewish Association«-tól vesszük át a következő tudósítást, melyet B e n a s L. B. ur küldött be a nevezett angol társulatnak Jeruzsalembe. A tudósítás ekkép hangzik: Jeruzsalem legközelebbi jövője a fiatal-ságtól függ, mely most egészen europai minta szerint iskoláztatik. A cultura egyik legfőbb terjesztője itt a Rothschild Lionel báró által fentartott iskola, melynek élén egy minden tekintetben kitünő igazgató áll B e h a r Nissim személyében. Az intézetben, melynek neve: Institution izraelite pour instruction et travail, mintegy 140 növendék nyer oktatást. E növendékek már most annyi jeleit adják a haladásnak, hogy a legszebb reményeket lehet fűzni egykori működésükhöz. A kitünő igazgató mindent elkövet, hogy a vezetése alatt álló intézet hivatásának megfeleljen. A bizalmat, mely ezt a férfit körülveszi, nem csak alapos műveltsége, hanem azáltal is vivta ki magának, mert benszülött — Jeruzsalembe született — s így nagy szeretettel csüng a városban. Angol vagy francia iskola-igazgatók korántsem tudtak volna oly nagy eredményeket elérni. Behár Nissim igazgatónak köszönhető, hogy a mohamedán lakosság színe java is ide kezdi kül-

deni gyermekeit, kik ép oly gondos nevelésben részesülnek, mint zsidó felekezetü tanuló társaik. A tanári kar következő crókból áll: Egy igazgató, egy administrator, három rabbi — a héber tudományok előadására — két arab, két francia tanár, egy felügyelő és hét technikus tanár. A növendékek egy része magában az intézetben étkezik és lakik, a másik része pedig különösen jeruzsalmi szülők gyermekei naponként 8 órát töltenek az intézetben és pedig: délelőtt 8-tól 12-ig és délután 1-től 5-ig. Rothschild évenként 30.000 frankkal segélyezi ez iskolát, a mi körülbelül teljesen fedezi a költségeket. Ez iskola egyik legörvendetesebb gyümölcse az lesz, hogy nem sokára megszűnik a jeruzsalmi zsidók közt keresetképeség hiánya folytán beállott nyomor, a mit könyöradományokkal kellett eddig enyhíteni. Az ipar és kereskedelem, de a világi tudományok pályája is megnyílik a zsidók előtt, kik eddig készületlenségük miatt e pályákra nem léphettek.

Az intézet technikai tanterme europai kellékek szerint van felszelve. Van ott vashámor, asztalosműhely, czipész és esztergályos táneszközök sat.

A tantárgyak részint francia, részint héber és arab nyelven adatnak elő. A társalgási nyelv pedig kizárólag héber és francia.

kevésbé tehet, mint a hogy a zsidó felekezet nem tehet arról, ha zsidó gazember akad.

A levélíró és bandája tehát mondjon le arról a reményről, hogy a zsidókat táborában látandja. Akármit ígér — tántorithatatlanok megmaradunk a háromszinü zászló mellett, mely alatt élni és halni akarunk.

A mi pedig az említett levél sorai közt olvasható fenyegetést illeti, arra mi csak annyit jegyzünk meg, hogy már régen túl vagyunk azon az időn, a mikor zsidótól fenyegetésekkel mindent ki lehetett csikarni. Ha most fenyegetnek bennünket, akkor egyszerűen megvetéssel válaszolunk.

A müegyetemről.

(Levél a szerkesztőhöz.)

T. szerkesztő ur! Gyakori kérdezősködésekre a zsidó vallásu egyetemi ifjuság helyzete és azon viszony után, mely köztünk és keresztény kollégáink közt létezik, mindig a legörvendetesebb feleleteket adtam. Örömmel tudósíthatom a t. szerkesztő urat ezuttal is, hogy a m. kir. tudomány egyetemen egyébként is, de kiválólag az idej választásoknál a legszebb egyetértés uralkodott és uralkodik, melyet olyan eset, a milyen a néhány év előtti Istóczyhoz intézett felirat volt, többé megzavarni nem fog.

Azonban a müegyetemről, melyet testvéregyetemnek szoktak nevezni, épen nem testvéri szeretetről tanuszkodó hírek és panaszok hallatszanak el a mi központi tudomány-egyetemünkig. A keresztény hallgatóság ama szokásáról, melynél fogva rajztábláikkal a terem egyik oldalát elfoglalják és mintegy kénysziritik zsidó kartársaikat a terem másik felén tömörülni, olvasni lehetett nem rég a napiapokban. A javáról azonban nem szólt a krónika. A müegyetemi hallgatóság 38—40%-át zsidó vallásuak képezik, 60—62%-ot adnak a különböző keresztény felekezetek együttevve; a müegyetemi hallgatókat segítő egyesület tagjai pedig fele részben keresztények. Ezen egyesületnek bizottságába az utóbbi években egyetlen zsidó sem lett beválasztva és így az egyesület a szegény sorsu zsidó technikusokkal csak igen mostohán bánt el a segélyezések tekintetében. E türhetlen állapot okozta felháborodás közvetlenül a f. hó 15-én megejtett választások előtt mint futó tűz terjedt el a zsidó vallásu joghallgatók és orvosnövendékek, körében és a legmelegebb érdeklődés hatása alatt siettünk mintegy ötvenen a müegyetemre, hogy ott a segítő egyesületbe pártoló tagokként (kétszeres tagsági díjat fizetve) belépünk és szavazatainkat szorongatott hitsorsosaink ügyét előbbre mozdítsuk.

Két párt állott egymással szemben — restellem kiírni — az antiszemita és a zsidó párt. De ne tessék ám azt gondolni, hogy ez a zsidópárt talán arrogánsan azt követelte volna, hogy 24 bizottsági tag között igazságos arány szerint 10 zsidó legyen; csak azt akarta, hogy miután a zsidók a hallgatóságnak 40, a segítő egyesületi tagoknak pedig 50%-át képezik, legalább minden korosztályból egy, összesen 4—6 zsidó legyen beválasztva a 24 közé, s ezek sem a szereplés kedvéért, hanem a végett, hogy a segítségért folyamodó zsidók folyamodása egykönnyen visszautasítható ne legyen.

Ott voltam a választói közgyűlésen mint pártoló tag és szavaztam. Olyan zajt, a melyet az antiszemita urfiak csináltak, még nem hallottam, olyan terrorismust még semmiféle ilyes ifjusági választásnál nem észleltem; csak

épen, hogy verekedni nem kezdtek. Nem használt a rector urnak sokszor ismételt kérelme; ők csak éktelen kiabálással akartak és tudtak meggyőződésüknek és gondolataiknak megfelelő kifejezést adni. Mikor aztán a pártoló tagok szavaztak, kiknek legnagyobb része a filosemita párthoz tartozik, a hátsó padokba mentek és botjaikkal a legpogányabb koncertet rendezték a művelt ifjak. Ez minthogy okkal győzni nem tudtak, hát győztek botokkal és sajnosan kell ama hirt regisztrálnom, hogy a jó ügy néhány szavazat ellenében elbukott. *Jogász.*

Az antiszemiták táborából.

Budapest, szeptember 18.

Tekintetes szerkesztőség!

Nem hallani egy idő óta semmit. A nagy közönség legalább nem, mert az antiszemiták most már nem lármáznak többé, hanem csak — suttognak. És e suttogásból vajmi kevés jut a nagy közönség elé. Azt a körülményt, hogy Istóczy és Simonyi Iván is összevesztek, az Egyenlőség annak idején már közölte; de hézagos volt a nevezett tudósítás, mert a hajbakapás valódi okai csak felületesen érintettek benne. A dolog ugyanis akként történt, hogy Simonyi Iván azok után, mik az antiszemita körben előfordultak, magához akarván ragadni a vezérséget és Istóczyt izolálni. Konferenciázott is több ízben Ráth-tal Csuzyval, Komlósyval, Szalayval, de nem tudtak megegyezni, mert Simonyi még örvöngőbb »elveket« állított fel mint Istóczy. Ez utóbbi megtudván, hogy Simonyi Iván ellene konspirál, szörnyü haragra lobbant és kijelenté, hogy ő ezentul Simonyit és közelebbi barátait az ő zászlaja alá nem fogadja. Ezen kijelentés után fogta magát és ujjabb zászlót tűzött ki, felszólítván hiveit a csatlakozásra. Így állt az ügy eddig.

Az antiszemiták két táborra voltak osztva, daczára, hogy a közönség előtt »az ügy érdekében« restelve targonkáltak benső szakgatottságukat.

Most az országgyűlés megnyitása előtt ujjabb kísérleteket tettek a közeledésre. Arról van szó, hogy fátyolt vessenek a multra, hogy Simonyi lemondjon az ő vezérségi álmairól és Szalay Károlyt valamiképen csöndes egyetértésre bírják. A többiek aztán majd csak visszatérnek ismét Istóczy egyedül üdvözítő karjaiba. Az alkudozások egy idő óta folynak, de egészen eredménytelenül. Mondják, hogy ha a »kiegyezés« nem is sikerül, a parlamentben azért együtt fognak szavazni. Többen czélszerűbbnek tartják a párt illetén felbomlását, mert a fegyelem és a párttekintetek bénítólag hatottak az egyesek munkakedvére. Így azonban, midőn semmi sem fészélyezi őket nagyobb tevékenységet fejthetnek ki. Ez az okoskodás főleg azok részéről hangoztatik, kik Istóczy főnökségét már megunták és maguk egyedül szeretnék az antiszemitaság jövödelmét és dicsőségét élvezni. Mindenesetre jellemző, hogy a szakadás mily indokok folytán állt be. Nem elvekről van itt szó, hanem kizárólag előnyökről, anyagi előnyökről, melyeket minden antiszemita csakis egyedül elvtársának kizárásával szeretne lefoglalni. --f. m.

Oláh állapotok.

Az oláh zsidók utóbbi időben tudvalevőleg sokat szenvedtek az oláh lakosság üldözései alatt, anélkül, hogy a kormány védelmükre csak az ujját is megmozgatta volna. Ezen sanyaru állapot illusztrációjaképen közöljük

a Buk. Rundschau egyik cikkét, mely az oláh zsidók helyzetével foglalkozék,

»Egyet nem lehet megtagadni, így ír a nevezett lap — hogy a mi kedves szomszédaink Oláhországban, igen jól értenek a nemzetközi szerződések kijátszásához. Hogy a román hivatalnokok mikép tisztelik a konvenció határozatait, hogy mikép járnak el az osztrák és magyar gyárosok és kereskedőkkel szemben, azt a számtalan panasz is bizonyítja, melyet hallunk. Hát még a román igazságszolgáltatás — ez valóban alig nevezhető így. Tessék erre nézve elolvasni magukat az oláh lapokat és minden kétség megszűnik.

Ha például egy oly egyénnek, mint P o r u m b o r u eszébe jut, hogy egy zsidót vitrióval leönt, és a zsidó részéről panasz emeltetik a bíróságnál, akkor Porumborunak a büntetéstől csöppet sem kell félni.

A d o r o h a i kerület prefektusa pedig rendeletet intéz a községi előljárókhöz, a melyben ezeknek hivatalvesztés terhe alatt meghagyatik, hogy a zsidókereskedőket üzzék ki, ha meghatalmazás nélkül megjelennek a falvakban. És e rendeletet oly szigorúsággal hajtja végre, hogy a 48 órai halasztást sem engedi megadni. És mindazáltal roppant nagy az elkeseredettség a miatt, hogy az „Anglo Jewish Association“ Salisbury miniszterhez fordult az oláh hitrokonok érdekében.

A B r a t i a n u által kiadott »Natiunea« című román lap azt kívánja, hogy az oláh zsidók hazudtolják meg egy ünnepélyes nyilatkozattal azokat a panaszokat, miket az A. J. A kérelmét alapította. És tényleg meg is történt, hogy a szerencsétlen zsidókra rá is kényszerítettek egy okmányt, melynek aláírásával „elismerik“, hogy mind azon vádak, melyeket az angol miniszter előtt felhozta, légből kapott dolgok.

A bukaresti rendőrfőnök Moruzi az ottani előbbkelőbb zsidókat szintén rábirta ilyenféle „nyilatkozat« aláírására, melyet aztán az oláh miniszterelnöknek adott át. Hogy mily presszió alatt tették ezt a bukaresti zsidók, legjobban bizonyítja az a tény, hogy a nevezett rendőrfőnök egyszerűen azzal a megjegyzéssel hívta fel őket a kérdéses nyilatkozat aláírására, hogy vonakodás esetén kiutasíttatnának. A vidéki zsidók aláírásai természetesen még furcsább módon lőnek kicsikarva s így könnyen elképzelhető, mily kevéssé felel meg e nyilatkozatok tartalma a helyzet valódi képének.

Főt. Dr. Klein Mór beszéde.

— A király születése napja alkalmával. —

A nagybecskereki főrabbi Dr. Klein Mór ur a király születése napján tartott ünnepi istentisztelet alkalmából beszédet tartott, melynek egy részét itt közlünk, hogy hazafias papjaink szellemével megismertessük a nem zsidó közönséget.

A beszéd így hangzik:

„Az igazság a földből csirázzék ki.« Földmivelő ország a magyarok hazája, hangzik mindenütt és mindenütt, ha magyar viszonyokra kerül a szó. Az eke nem csak a béke jelvénye, hanem az anyagi jólét csaknem kizárólagos eszköze is. Tagadja meg a föld csak egy esztendőben is a munka várva várt eredményét, fonyasztja szárazság a kikelő szálakat, rothasztja nedvesség a csirázó vetőmagot és az alföld rónatengerén végig süvit a nyomor vihara, és a vidék zengő népdal elhal az ajkakon és az aratás pajzán jókedvűségét fölváltja az inség házról házra járó koldusdala. Mintha csak a négy folyam mentén visszhangoznának ilyenkor Ezaiás próféta szavai: »és megszűnt az öröm és ujongás a buzaföldön és a hegyeken elnémult a szüret pattogó vidorsága és

dalamossága, bort a borházban nem sajtol a taposó, véget vettem az örömrivalgásuak.« Ez m. t. hallg. az egyik igazság, mely a földből csirázik. S ez igazság idejekorán való megismerése emelte a munkaerőt hazánkban fokról fokra azon polczra, melyről a középkori szűk látókörű világnézet mellett még csak álmodni sem mert, s szakítván a merev urbéri birtokviszonyok szülte jogegyenlőséggel, a születés nemessége mellett egy újabb nemességet teremtett, mely a felszabadított földből szívja éltető erejét, és egyik újabb biztosítékát képezi a haza anyagi gyarapodásának.

Igen is; a munka nemessége az, mely a jobbágyi viszonyok békőiből kibontakozva, egy új éltető elemet szolgáltatott ez országnak, a mely népének hajlamánál, testalkatánál, szívósságánál és ellentállási képességénél fogva a munka színterévé mintegy ki lett szemelve az isteni gondviselés által a magyar faj számára s felszabadítván a földet, s hozzáférhetővé tevén azt a becsületes munka számára, egy jobb jövő számára készíti elő a talajt, s az általános jólét és boldogulás alapját tevő le e föld mélyébe. S ha valamely népről és nemzetről áll a régi tudósok azon állítása, hogy »nagy horderővel bír a munka, mert életet ad a gazdájának.« bizonyosan áll az e haza lakosairól. »Hogy ne szóljon valaki: — mondja a Talmud — dicső ősoktól származom, és családfám gyökerei messzire visszavezetnek a múltba, nem nekem való a munka, lám Urad, Istened is munkával foglalkozott, és a sz. irás kiemeli, hogy a hetedik napon szünetel a munkában és pihent.« Azért arany hidat kell hogy építsünk a munka számára. Nem a nyelv, hanem a kéz, nem az arcvonások, hanem a kar izmai, nem az ima, hanem a dolog kell hogy mérvadó legyenek a felszabadított föld megművelésénél s valamint Isten valamennyi emberi teremtmény számára teremté e földet, úgy e föld birtok viszonyai is az egyenlőség alapelvein kell hogy fejlődjenek. Tévuton haladnak és az idő robogó kerekeinek küllőibe kapaszkodnak azért azok, kik a gyakorlat által elítélt kísérletekkel vélnek a birtok viszonyokon és az időről időre természetes következetességgel beköszönő válságokön segíteni, s midőn munkatért a képesség elől elzárni, és a versenytért csak bizonyos osztályok előtt nyitva látni szeretnék, akkor az esztelenre emlékeztetnek, ki a sziklatömeget, mely alatt az elásott kincs hever, egymaga akarja helyéből elmozdítani, szólván másnak ne legyen része se az elmozdításban, sem a napfényre hozandó kiocsben, vagy pedig a nem annyira esztelen, mint inkább roszakaratu emberhez, ki másnak megengedi, hogy dolgozzék érte, de a jutalomra való igényét el nem ismeri. Midőn Hadrián diadalutja közben egy 80 éves embert verejtékes földműveléssel és fáultetéssel elfoglalva látta s elcsodálkozva azt kérdezte: »halod-e te öreg, minek eről teted meg magad ezen rád nézve hasztalan munkával, hiszen te alig éred meg az időt, mire a gyümölcs a fán megéri, az öreg azt válaszolá, az ember nem él pusztán magának, ha én nem érem meg a gyümölcs érettségét, majd megéri unokám.« A munka alól ne vonja ki magát senki, de ne is zárják el attól, s azon talaj, melyet csak kevés kiváltságos művel, bőviben hozza a dudvát és töviset.

A haza perjés parlaga pedig kell hogy busásan fizető talaja maradjon a tisztességes keresetnek a fáradhatlan munkásságnak; a föld gyümölcsözővé tétele pedig csak az összes munkaerők és karok által eszközölhető, melyek felett egy ország rendelkezik, ez igazságot uton ut féle kell hirdetni s a nép köztudatába juttatnia minden lelkes hazafinak, ki nem csak nagyhangzású jelszavakkal, hanem elismerésre méltó tettekkel akarja e hazát boldogítani, az állam közvagyonát gyarapítani, a korona fényét és dicsőségét emelni. — Elmult az idő, midőn a hazaszeretet fogalmát elválaszthatlanul összeforottnak gondoltak a kardcsörtetéssel, a harci riadóval, a buzogányforgatással és parittyasuhogtatással, s mig akkoriban a hazafiság csaknem egyedüli színteréül a harczmező tekintetett s a legnagyobb dicsőségnek tartattott a hazaért meghalni, addig napjainkban a személyes bátorság és önmegtagadással járó merészség más tereken hasonló elismerésre méltó módon érvényesült s nyilvánulhat s a hazaért élni, szellemi tőkét gyarapítani, földje értékét emelni, termékei versenyképességét lehetővé tenni, kincseit kiaknázni, s a műhelyekből azokat a

világ piaczára szállítani, a közforgalomnak lendületet adni, népoktatást eszközölni és az ipart fejleszteni körünkben ép úgy jelenti a hazát szolgálni, mint a mozgósításra minden perczen készen állani, lőfegyvert ropogtatni, s kardot villogtatni. Mindig nagyobb tért hódít a meggyőződés, hogy e haza földje nem vérrel, de veríték által leszen termékeny, s a királyi kegy ép úgy fűzi az érdem jelét annak mellé, ki a hazai iparczikké kiállításával kitűnik, mint a harczedzett bajnokéra, ki vérrrel adóz a közjónak, mert a királynak mint az első magyar embernek kormányzó bölcsességében érlelt meg a meggyőződés, hogy a haza körül bár mily téren szerzett érdemnek nyílt elismerése és jutalmazása, igazság, mely »a földből, a minden emberi teremtményt egyenlően tápláló anya mélyéből csirázik.«

HIREK.

— **A gácsországi Tisza-Eszlár.** A krakói esküdtszék e héten kezdte meg a Ritter Mózes és neje, valamint Stochlinszky Marcel gyilkossági bűnyének tárgyalását. A vizsgálatot a strzysowi járásbíróóság teljesítette s aztán az ügy a rzeszowi ker. törvéuszték elé került. A vádlottakat 1882. márcz. 23 án fogták el. A vádat a vizsgálat alapján a rzeszowi cs. k. ügyészség emelte Ritter Mózes ellen, Mnich Francziskán elkövetett orgyilkosság miatt. Stochlinszky Marczel, Ritter Mózesné, Ritter Baille és Ritter Chaje (Ritter Mózes leányai) ellen pedig gyilkosságban való részvétel miatt. A végtárgyalást 1882. decz. 11-től 21-ig tartották meg a rzeszowi esküdtszék előtt, mely Ritter Mózes orgyilkosság, Stochlinszky Marczel és Ritterné a gyilkosságban való részvétel miatt bűnösnek mondotta ki, ellenben Ritter két leányát felmentette. A törvéuszték az esküdtek verdiktje alapján kötéltálati halálra ítélte a vádlottakat. A vádlottak felebbezték s a semisítőszték ny vizsgálatot rendelt el, melylyel a krakói cs. k. országos törvéusztékot bizta meg. Ez kiegészítette az adatokat s orvosi szakvéleményt csatolt hozzájuk s ezután megújította a vádat. Ez alapon új végtárgyalást tartott a krakói országos törvéuszték s az esküdtszék 1884. okt. 10-iki ítéletével a vádlottakat orgyilkosság büntetésben, illetve abban való bűnrészességben egyhangnlag vétkesnek mondotta ki. Ez ítélet is halált mondott a vádlottakra, kik ismét felebbezték s a cs. és kir. legfőbb törvéuszték 1885. febr. 23-iki végzésével kimondta, hogy az ügy a bűnvádi eljárás 362. § értelmében újra vizsgálat alá vétessék. E végzés következtében a cs. kir. krakói orsz. törvéuszték a vizsgálatot tágabb alapokon megkezdte s az államügyészség ismét vádat emelt, mely vád alapján a mostani végtárgyalás elrendeltetett. A tények, melyekre a vád támaszkodik, már ismeretesek és csak röviden mondjuk el azokat. Luczában egy kis galicziai faluban, élt egy negyven éves cseléd, Mnich Francziska. Ez ismételten alkalmazva volt Ritter Mózes ottani zsidónál, s ezután is. hogy a szolgálatból elbocsáttatott, gyakran fordult meg házában. 1881. deczember 4-én, egy vasárnapon délutáni, 2 és 3 óra között, Mnich Francziska elhagyta egy rokonának, Stochlinsky Zsófia házát, a hol tartózkodott, s ezóta nem látták többé. 1882. márczius 6-án Mnich Francziska holttestét egy vizes gödörben találták meg. A hulla igen előre haladt feloszlás stádiumában volt, miért is az orvosi vizsgálat nagy nehézségekbe ütközött, de a törvéusztéki orvosok annyit mégis konstataáltak, hogy a nőnek nyakát elvágták, a hasát felhasították s a méhgyümölcsét — Mnich Francziska megöletésekor ötödik hónapja terhes volt — kitepték. Röviddel a holttest feltalálása után, Lucza falu nápe közt az a hír terjedt el, hogy Ritterék ölték meg Mnichet. Ez a hír, mely egyre

határozottabb alakot öltött, végül a rzeszowi kerületi törvéusztéknek is értésére esett, mely aztán vizsgálatot rendelt el. Ennek folyamában Stochlinszky Marcellt is letartóztatták s a csendőrök vallatására állítá, hogy Ritter Mózes gyilkolta meg Mnich Francziskát. Ő így adja elő a dolgot: Deczember 4-én este felé Mnich Francziska Ritter házába ment, a hol Stochlinszky is jelen volt. Ritter Gittel felszólitá Mnichet, hogy menjen vele a pinczébe, hol a megígért burgonyát átadja neki. A lány engedett a felszólitásnak s lement Ritter Gittel a pinczébe. Ritter Mózes leányaival és Stochlinszky Marczel utánuk mentek. A pinczébe érve, Ritter Gittel Mnich fejére egy kendőt vetett, és a többiek segítségével földre teperte őt. Mig Stochlinszky Marczell és Ritter Chaje és Baile a földön fekvőnek kezeit és lábait tartották, Ritter Mózes, kaftánjából élesre köszörült asztali kést húzott elő, megfogta Mnich fejét s nyakát elvágta. A mint a vér felszökelt, Stochlinszky Marcell, halálosan megijedve, kifutott a pinczéből. Pár percz múlva látta Ritter családját kijönni a pinczéből, a holttestet hozva. Másnap Ritter Mózes 50 forintot adott neki, mivel a Mnich meggyilkolásánál segítségére volt, a mikor az neki azt is elmondta, hogy ő (Ritter) zsidó rituális szokás szerint felhasította Mnich hasát, s a gyermeket kivette, a holttestet pedig a vizesgödörbe dohta. — E vallomás alapján megindított a további nyomozás s noha Stochlinszky később ezt a vallomását teljesen visszavonta, amennyiben kijelentette, hogy ezt tőle a csendőrök kinzással csikarták ki, mindamellert ez a vallomás alapját képezi a vádnak. Az államügyészség részéről számos tanut idéztetett be, hogy bebizonyítsa, hogy Stochlinszky vallomása valóságban nyugszik. A mostani vád is ezen alapszik. A vádlevelél terjedelmes okiratcsomó és körülbelöl 200 ivre terjed, de nem tartalmaz új bizonyítékokat. Mint védők szerepelnek: dr. Machalski és Rosenblatt József tanár, kösvádló: Lozynski alállamügyész. Mint szakértők megidézttettek: Browicz tanár, dr. Zulawski törvéusztéki orvosok, Marcoin Tádé és Wozemiowski Ede mérnökök. Összesen 77 tanut idéztek meg.

— **Ijedelem egy zsinagógában.** Odessából írják 12-diki kelettel: Az itteni külváros Moldovanka tegnap szerencsétlenségnek volt színhelye, mely a két év előtt sinkowol zsinagógában hasonló alkalommal történt katasztrófára emlékeztet, melynek akkor több mint 40 nő esett áldozatul. Szerencsére a tegnapi baleset csak egy emberéletbe került, de a sok sérülés, valamint az anyagi kár, a mit számos nő itt szenvedett, erősen intenek nagyobb óvatosságra hasonló esetekben. Az eset a következő: Egy a Seredinski-téren a Moldowanka külvárosban levő zsinagógában tegnap az istenitisztelek alatt a második emeleten levő női karzaton, hol néhány száz nő ült összezsufolva, tüzi lárma keletkezett, mert a zsinagóga nyitott ablakain keresztül füsttel vegyes por nyomult be. E lárma folytán a férfiak közt is nyugtalanság támadt, és mindenki sietett fel a nőkhöz, hogy a lárma okát megtudja. De a lépcső egymáson fekvő női testek által oly módon el volt zárva, hogy a férfiaknak bajos volt feljutniok. Jajgatás, tompa segélykiáltások hallatszóttak s a zavar leirhatatlan volt. Sok nő az elterülő testen át leugrott, miközben őket ismeretlen egyének, akik, mint általánosan mondják, szándékosan idéztek elő az ijedelmet, felfogták és arany fülbevalóikat, óráikat, lánczaikat s egyéb ékszereiket elrabolták. A kétségbeesett nőket a rettegés annyira elfogta, hogy a rablást észre sem vették; néhány férfi ezt megfigyelve, elkezdett a tolvajokkal küzdeni, a nélkül azonban, hogy őket letartózt

tathatták volna. Egy áldott állapotban levő nőt a tolongás alatt úgy összeszorították, hogy kevéssel rá a kórházban meghalt. Azonkívül még sok nő részben megsebesült, részben ékszerreitől megfosztott. Azt beszélnek, hogy a gazemberek szándékosan csináltak nagy port a zsinagóga előtt s meggyújtottak egy csomó szalmát, hogy a füst a zsinagóga nyitott ablakain át behatolva, ott ijedelmet idézzon elő.

— A király szava. A Pozsegán megtartott hadgyakorlatok alkalmából a király ő felsége tudvaleg többek közt a boszniai küldöttségeket is fogadta. E küldöttség közt Fin ci főrabbi is volt, aki a boszniai zsidó felekezet képviselőjeként tisztelgett ő felsége előtt. A király ez alkalommal a főrabbi üdvözlő beszédére következő szavakkal válaszolt: Különös óhajom, hogy minden felekezet vallását haborítatlanul követhesse és jogaiban senki által ne csorbíttassék. Légyen meggyőződve, hogy én valamennyi felekezetet vallásuk szigorú követésében, egyaránt támogatni és védelmezni fogom. Ép úgy hiszem hogy a lakosság békés egyetértésben és becsületes munka közt országaim felvirágzását, mi annyi szíven fekszik, előmozdítani fogják. Mondja ezt el honfitársainak és biztosítsa őket királyi kegyem felől, és hogy önök iránt legjobb kívánságokat táplálók.

— Az új vallás. már t. i. az ujbudapesti Szerényi zmus újabb válság előtt áll. Az új vallás alapszabályai vagyis hitelvei, mint említettük a kultuszminiszterium által a rabbiképző intézet tanári karának adatott át véleményadás végett. E napokban végre elkészült a kért »szakértői vélemény«, mely abban kulminál, hogy a Szerényi-féle valláselvek a zsidó vallás hitelveivel ellenkezően, azok

hívei a zsidó hitközség kebelébe be nem fogadhatók. Ennek kapcsán azon indítvány terjesztetik elő, hogy a miniszterium az »új vallás« alapszabályait meg ne erősítse. Ezt az utóbbit mi is elvárjuk, mert nem vagyunk barátai a vallással való szédelgéseknek.

AZ

EGYENLŐSÉG

részére

HIRDETÉSEKET

felvesz

SCHWARZ GYULA

hirdetési irodája

IV. ker Váci utca 13. szám.

Árverezés

alkalmával rendkívüli olcsó ár mellett megszerzett 1650 drb kitűnően szabályozott, pontosan járó, és minden anyag nélkül önvilágító

inga-órák

harangütésű-ébresztővel,

2 aranyozott sulylyal, és ingóval felszerelve, általam mától fogva rövid ideig csak

➔ **2 frt 45 kr.** ➔

leszállított ár mellett áruba bocsájtatnak.

Ezen pompás és fölötté kitűnő órák, diszes nagyszerű díófa, gömbkeretekbe foglalva, minden szoba díszére válik, és az aranyárnyékkal számozott számlap önvilágítási erőért

10 évi kezesség vállaltatik

Megrendelések csak egyedül általam eszközöltetnek, utánvétel mellett szigorú pontossággal, mivel más oldalról hirdett efféle órák érvénytelenek. Csomagolási díj csak 30 kr.

Depót Leuchtender Uhren „FEKETE“

Wien, 5. Bez. Hundsturmstrasse 18.

GUMMI és HALHÓLYAG.

Legfinomabb és legbiztosabb elővigyázati készülék minden következmény ellen, csak valódi párisi garantizoztatik, tuczatja 1, 2, 3, 4 és 5 frt. — Legfinomabb párisi óvó-szivacsok. tuczatja 2, 3 és 1 frt. — Legfinomabb hölgy-preservatífs, darabja 2 frt. Kitűnő sutpeusoriumok darabja 1 frt, 1 frt 50 kr, 2 frt és 3 frt. — Küldi titoktartás mellett, használati utasítással

Jul. Reif, specialista, WIEN, IV., Margarethenstrasse 7.

!Ternó!! Ternó!! Ternó!

A Thaliakerti szerencsés nyerő.

Alább közölt sorok a bámulatos véletlen, de különösen a Budapest, Kerepesi ut 74. sz. I. emelet 7. ajtó sz. alatt lakó Mihalik János műszámfejtő ur tiszteletére hoztunk nyilvánosságra. Vig poharazással mulattunk nyolczan, 5 férfi és 3 hölgy a helybeli Thaliakertben, midőn hirtelen vérfagyaló sikoltás hallatszott s nyomban reá a tőszomszédságban lévő társaság egy tagja, Nagerle ur ajultan a földre rogyott. A jelenlevők mindnyájan oda siettek, részint kíváncsiak lévén, részint a közkedveltségnek örvendő Nagerle urnak segéd kezét nyújtandó. — Hála a gondviselésnek ugyint a kertben lévő Wagner orvos ur fáradozásainak Nagerle ur rövid idő múlva teljesen magához tért, sőt félóra lefolytával ismét társaságához ülhetett. — Ekkor tudtuk meg hogy mi volt fenti sajnos esetnek az oka. Nagerle ur cselédje az őt kereső sürgönyhordónak azt mondá, hogy gazdája a Thalikertben van. E szerint a sürgönyhordó ide jött s átadta Nagerle urnak a következő tartalmu sürgönyt: „Fogadja szerencsekívánatomat a 3600 frtos nyereményhez.“ Aláírva Frohner lottógyűjtő. — Ezen sürgöny valamint a bor hatása okozta volt említett ijedséget, mely azonban most már annyival jobban adott helyet a legvigabb lagzinak. — Az egész kertben hangzott az éltetés Nagerle urra mint szerencsés nyerőre, de háromszoros éljenekben részesült a híres számfejtő Mihalik János ur ki a szerencsehozó számokat fejté és a nyerővel közölte. —

Természetesen igénybe vettük mi is azonnal a híres műszámfejtő ur szívességét, és reméljük, hogy rövid időben ama kellemes helyzetbe jutunk, hogy Mihalik urnak köszönetet szavazzunk, s a Thalikertben zene és pohárcsengéssel újból ünnepeljük a fentihez hasonló örömmünepet.

Kiváló tisztelettel

Egy vig asztaltársaság a Thaliakertben.

Abtenauban.

Mihalik János urhoz Budapest, Kerepesi ut 74. sz. I. em. 7. ajtó intézett levelekhez kéretik válasz végett 3 drb. 5 kros bélyeget csatolni.